УДК: 347

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПРОДАЖУ ТОВАРУ З НЕ ДОДЕРЖАННЯМ ЙОГО КІЛЬКОСТІ ТА АСОРТИМЕНТУ

Коваленко Інна Анатоліївна
к.ю.н., доцент
Сьомкіна Вероніка Сергіївна
Студентка
Київський Національний університет
технологій та дизайну
м. Київ, Україна

Анотація: У роботі розглянуто правові наслідки порушення умов договору купівлі-продажу щодо кількості та асортименту товару. Визначено значення точного формулювання предмета договору для належного виконання зобов'язань сторонами. Проаналізовано положення Цивільного кодексу України, які регулюють права та обов'язки сторін у випадках недопоставки, надлишкової поставки або невідповідності асортименту товарів умовам договору. Зроблено висновок, що чітке дотримання договірних умов сприяє зміцненню правової визначеності та стабільності цивільно-правових відносин у сучасних умовах цифровізації економіки.

Ключові слова: Товар, кількість, якість, асортимент, предмет договору.

Постановка проблеми. Предмет виконання договору може характеризуватися різними показниками – зокрема, якістю, кількістю, асортиментом, комплектністю тощо. Щоб уникнути можливих суперечок стосовно належного виконання боржником своїх зобов'язань, доцільно максимально точно визначати ці вимоги безпосередньо в договорі [4, с. 44].

Виклад основного матеріалу. *Правові наслідки порушення умови договору щодо кількості товару*. Збереження ключових пріоритетів розвитку договірного права у межах приватного права можливе лише за умови функціонування ефективного правового середовища. Трансформація

економіки, зокрема її цифровізація, сприяє удосконаленню договірних відносин, а відтак – розвитку цивільного законодавства загалом [2, с. 8].

Згідно зі статтею 669 Цивільного кодексу України, кількість товару, який є предметом купівлі-продажу, визначається у договорі у відповідних одиницях виміру або у грошовому еквіваленті. Умову щодо кількості товару сторони можуть узгодити також шляхом встановлення у договорі порядку її визначення [1].

Місце договірного права в системі цивільно-правової галузі визначається його роллю у регулюванні відповідних суспільних відносин. Саме характер і функції договірного права в межах цивільного регулювання зумовлюють його місце у правовій системі [3, с. 75].

Відповідно до статті 670 Цивільного кодексу України, якщо продавець поставив покупцеві меншу кількість товару, ніж передбачено договором купівлі-продажу, покупець має право вимагати передачі відсутньої кількості товару або відмовитися від прийнятого товару та його оплати. У разі, якщо товар вже оплачено, покупець може вимагати повернення сплаченої суми [1].

Якщо ж продавець передав покупцеві більшу кількість товару, ніж це передбачено договором, покупець зобов’язаний повідомити про це продавця. Якщо впродовж розумного строку після отримання такого повідомлення продавець не розпорядиться надлишковим товаром, покупець має право залишити весь товар собі, якщо інше не передбачено умовами договору.

У випадку, коли покупець прийняв більшу кількість товару, ніж обумовлено, він повинен оплатити додатково отриману продукцію за ціною, визначеною договором для основної партії товару, якщо сторони не домовилися про інше [1].

Правові наслідки порушення умови договору щодо асортименту товару. Цивільно-правовий договір – це угода двох або більше учасників цивільних відносин, спрямована на встановлення, зміну, припинення, призупинення, поновлення тощо цивільних прав і обов’язків [6, с. 10].

Відповідно до статті 671 Цивільного кодексу України, якщо за договором

купівлі-продажу передбачено передачу товару у певному співвідношенні за видами, моделями, розмірами, кольорами чи іншими ознаками (тобто в певному асортименті), продавець зобов'язаний передати покупцеві товар саме в узгодженому сторонами асортименті.

У випадку, коли договором купівлі-продажу асортимент товару не визначено або він не був погоджений у встановленому договором порядку, але із суті зобов'язання випливає, що товар повинен бути переданий у певному асортименті, продавець має право або передати товар, виходячи з відомих йому на момент укладення договору потреб покупця, або відмовитися від виконання договору [1].

Асортимент товарів – це сукупність продукції різних груп, підгруп, видів і різновидів, які об'єднуються за певною споживчою, торговельною або виробничою ознакою для характеристики складу товарної маси в різних умовах [5, с. 65].

Згідно зі статтею 672 Цивільного кодексу України, якщо продавець передав товар в асортименті, що не відповідає умовам договору купівлі-продажу, покупець має право відмовитися від його прийняття та оплати. Якщо ж такий товар уже оплачений, покупець може вимагати повернення сплаченої суми [1].

У випадку, коли продавець поставив частину товару, асортимент якої відповідає договору, а іншу частину – ні, покупець має право за власним вибором:

1. прийняти лише ту частину товару, що відповідає умовам договору, і відмовитися від решти;
2. відмовитися від усього товару;
3. вимагати заміни тієї частини продукції, що не відповідає умовам, на товар у погодженому асортименті;
4. прийняти весь товар повністю.

У разі відмови від товару, асортимент якого не відповідає умовам договору, або подання вимоги про його заміну, покупець має право не

сплачувати за нього. Якщо ж товар уже оплачено, він може вимагати повернення сплаченої суми.

Товар вважається прийнятим, якщо покупець у розумний строк після його отримання не повідомив продавця про свою відмову. Якщо ж покупець не відмовився від такого товару, він зобов'язаний оплатити його за ціною, погодженою між сторонами. Якщо продавець не здійснив необхідних дій для узгодження ціни у розумний строк, покупець має право оплатити товар за ціною, що діяла на момент укладення договору купівлі-продажу для аналогічної продукції [1].

Висновок. Чітке визначення характеристик предмета договору (кількість, якість, асортимент) запобігає виникненню спорів між сторонами. Порушення умов щодо кількості або асортименту товару має визначені Цивільним кодексом України правові наслідки, що захищають права покупця. Дотримання договірних умов забезпечує стабільність цивільно-правових відносин і сприяє розвитку договірного права в сучасних економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
2. Вавженчук С. Я. Договірне право: підручник : у 2 т. Т. І. Харків : Право, 2022 р. 632 с.
3. Ваганова І. М. Договірне право в системі цивільно-правової галузі. Південноукраїнський правничий часопис. № 2, 2021. С. 74-78.
4. Кириченко Ю.В. Договірне право України: підручник. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024 р. 230 с.
5. Мельник Т. Ю. Товарознавство : підручник (для студентів економічних спеціальностей) [Електронне видання] Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. – 364 с.
6. Харитонова Є. О. Цивільне право. Частина І : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти [Електронне видання] / кол. авторів ; за ред.: Є. О. Харитонова, С. В. Завальнюка ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2024. 108 с.